

УДК 342.951+615.07
DOI: 10.31733/17-03-2023-271-273

Олена ПТУХІНА
аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ

ДОСЛІДЖЕННЯ СТАДІЙ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПРОЦЕДУРИ ДЕРЖАВНОГО РИНКОВОГО НАГЛЯДУ, ЩО ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ ДЕРЖЛІКСЛУЖБОЮ УКРАЇНИ

У відповідності зі ст. 22 Закону України «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції» до заходів ринкового нагляду віднесено: 1) перевірку характеристик продукції, у тому числі відбір зразків продукції та їх експертиза (випробування); 2) обмежувальні (корегувальні) заходи; 3) контроль стану виконання рішень про вжиття обмежувальних (корегувальних) заходів; 4) попередження органами ринкового нагляду споживачів (користувачів) про виявлену цими органами небезпеку, що становить продукція [2].

Зазначимо, що протягом 2021 року територіальними органами Держлікслужби здійснено 1870 перевірок характеристик продукції, з них 1381 планова та 489 позапланових заходів. За результатами здійснених заходів складено 2006 актів, прийнято 1348 рішень про вжиття обмежувальних (корегувальних) заходів, накладено 38 постанов про штрафні санкції та стягнуто штрафів на суму 408680 грн. [1].

Враховуючи закріплені в зазначеному законі заходи ринкового нагляду, на нашу думку, останні становлять певні процедури здійснення державного ринкового нагляду, але такий напрямок діяльності органів державного ринкового нагляду, як попередження споживачів про виявлену продукцію, яка становить небезпеку, виходить за межі процедурних дій, оскільки це становить головний обов'язок даних органів.

Із врахуванням законодавчо закріплених сфер відповідальності Держлікслужби, а також закріплених заходів ринкового нагляду у профільному законі постає необхідним виокремити певні стадії адміністративної процедури державного ринкового нагляду:

- 1) стадія порушення ринкового нагляду;
- 2) безпосереднє здійснення ринкового нагляду та винесення рішень;
- 3) виконання рішень.

Початкова стадія починається з відбору суб'єктів, відносно яких буде проводитись перевірка. При цьому існують певні відмінності як у питаннях організації, так і проведенні перевірок, які обумовлені видом перевірки – плановою чи позаплановою і від цього залежить суб'єкт перевірки. Так, Держлікслужби України планові перевірки характеристик продукції проводяться у розповсюджувачів цієї продукції, а позапланові – у розповсюджувачів та виробників такої продукції. Крім того, перевірку характеристик продукції відповідно до вимог діючого законодавства можна класифікувати на невиїзну (за місцезнаходженням Держлікслужби України) або виїзною, та комбіновану (у разі потреби Держлікслужби України для перевірки характеристик продукції можуть поєднувати невиїзні та виїзні перевірки) [2].

Організація здійснення планових заходів здійснюється відповідно до секторальних планів ринкового нагляду, які щорічно затверджуються Держлікслужби України у відповідності до сфер їх відповідальності. Секторальний план Держлікслужби України розробляється відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 26.12.2011 № 1410 «Про затвердження Порядку розроблення та перегляду секторальних планів ринкового нагляду, моніторингу та звітування про їх виконання» [3].

Зазначимо, що підставою для визначення періодичності проведення планових перевірок є період часу, що минув від попередньої перевірки та ступінь ризику продукції, то проведення позапланових перевірок обумовлюється певними діями з боку підконтрольних суб'єктів. У зв'язку з цим такі підстави можна поділити на загальні (такі що поширюються на діяльність усіх органів контролю) та спеціальні (що торкаються діяльності лише окремих контролюючих суб'єктів).

Отже, Держлікслужби України проводить позапланову перевірку характеристики продукції у її розповсюджувачів з наступних підстав: а) за зверненнями споживачів (користувачів) відповідної продукції, а також органів виконавчої влади, виконавчих органів місцевих рад, правоохоронних органів, громадських організацій споживачів (об'єднань

споживачів), об'єднань суб'єктів господарювання, у яких міститься інформація про розповсюдження продукції, що завдала шкоди суспільним інтересам чи має недоліки, що можуть завдати такої шкоди, і відсутня інформація, за якою виробника такої продукції може бути ідентифіковано, але міститься інформація, за якою може бути встановлено розповсюджувача, у якого було придбано (виявлено) таку продукцію; б) за ланцюгом постачання, якщо за результатами перевірки характеристик продукції є підстави вважати, що продукція є небезпечною, становить ризик та/або не відповідає встановленим вимогам внаслідок дій чи бездіяльності виробника або будь-якого іншого суб'єкта в ланцюгу постачання; в) у разі якщо під час перевірки характеристик продукції у виробника відповідної продукції виробник доведе що: він не вводив в обіг продукцію, що є небезпечною, становить ризик та/або не відповідає встановленим вимогам; продукція є небезпечною, становить ризик та/або не відповідає встановленим вимогам внаслідок дій чи бездіяльності розповсюджувача (розповсюджувачів) такої продукції [2].

В той же час, існують певні особливості проведення перевірок характеристик продукції у її виробників. Так, Держлікслужби України проводять перевірки характеристик продукції у її виробників: 1) якщо за результатами перевірки характеристик продукції у її розповсюджувача є документально підтвержені підстави вважати, що продукція є небезпечною, становить ризик та/або не відповідає встановленим вимогам внаслідок дій чи бездіяльності виробника такої продукції за умови повідомлення виробника про такі підстави на початку перевірки; 2) за зверненнями споживачів (користувачів) відповідної продукції, а також органів виконавчої влади, виконавчих органів місцевих рад, правоохоронних органів, громадських організацій споживачів (об'єднань споживачів), об'єднань суб'єктів господарювання, у яких міститься інформація про введення в обіг продукції, що завдала шкоди суспільним інтересам чи має недоліки, які можуть завдати такої шкоди (із зазначенням суб'єкта введення в обіг такої продукції, документального підтвердження завдання такої шкоди, опису відповідного недоліку тощо), а також інформація, за якою виробника такої продукції може бути ідентифіковано; 3) у разі одержання за допомогою системи оперативного взаємного сповіщення про продукцію, що становить серйозний ризик, або в інший спосіб від уповноважених органів інших держав інформації про продукцію, що становить серйозний ризик, якщо її виробник ідентифікований та є резидентом України [2].

Важливим етапом стадії порушення ринкового нагляду є підготовка документів на перевірку. Отже, перевірка характеристики продукції проводиться на підставі наказу Держлікслужби України та направлень на проведення перевірки. Варто звернути увагу, що Законом України «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції» передбачено, що у разі одержання інформації про надання на ринку продукції, що становить серйозний ризик, відповідні накази та направлення видаються і оформляються невідкладно.

Наступною стадією процедури державного ринкового нагляду нами названо безпосереднє здійснення ринкового нагляду та винесення рішень. Розглядаючи стадію безпосереднього здійснення ринкового нагляду та винесення рішень в межах окремих процесуальних дій, які послідовно вичиняються на ній та формують етапи, сукупність яких складається у стадію, що надає можливість зробити висновок, що повноваження Держлікслужби України на цій стадії, залежно від предмету спрямованості (мети) та послідовності їх використання на розглядуваній стадії контролю господарської діяльності можна певним чином об'єднати, сформувавши при цьому окремі етапи. Серед таких, у порядку виникнення слід виділити: 1) вирішення організаційних питань; 2) документальна перевірка; 3) відвідування й огляд виробничих приміщень або інших місць, де може бути представлена продукція (ярмарки, виставки, покази та демонстрації продукції в інший спосіб); 4) обстеження зразків продукції; 5) відбір та експертиза (випробування) зразків продукції; 6) застосування обмежувальних (корегувальних) заходів. В цілому за результатами здійснення планової або позапланової перевірки характеристик продукції посадова особа Держлікслужби складає акт.

Особливо важливим моментом є реалізація третьої стадії процедури державного ринкового контролю, а саме виконання рішення. З метою контролю стану виконання рішень про вжиття обмежувальних (корегувальних) заходів Держлікслужби України: 1) аналізує повідомлення про виконання цих рішень, надані (надіслані) суб'єктами господарювання, яких стосувалися такі рішення; 2) проводять перевірки стану виконання суб'єктами господарювання цих рішень; 3) здійснює моніторинг результативності вжитих обмежувальних (корегувальних) заходів.

В тому випадку, якщо інформація, що міститься в повідомленні суб'єкта господарювання про виконання рішення про вжиття обмежувальних (корегувальних) заходів, та долучені до рішення документи є недостатніми для підтвердження результативності виконання цього рішення, а також за наявності обґрунтованих сумнівів щодо достовірності цієї інформації відповідний Держлікслужби України проводить перевірку стану виконання суб'єктом господарювання такого рішення. Перевірка стану виконання рішення починається не пізніше десяти робочих днів з дня одержання Держлікслужби України повідомлення суб'єкта господарювання про виконання відповідного рішення, а в разі ненадання суб'єктом господарювання такого повідомлення у визначений у рішенні строк – не пізніше десяти робочих днів з дня настання визначеного строку. Під час проведення перевірки стану виконання рішення орган ринкового нагляду встановлює ступінь виконання суб'єктом господарювання рішення про вжиття обмежувальних (корегувальних) заходів та результативність їх виконання. У разі якщо за результатами аналізу повідомлення суб'єкта господарювання про виконання рішення про вжиття обмежувальних (корегувальних) заходів або перевірки стану виконання цього рішення встановлено факт повного та результативного виконання суб'єктом господарювання відповідного рішення (крім рішення про заборону надання продукції на ринку), Держлікслужби України невідкладно приймає рішення про скасування такого рішення [2]. У разі якщо за результатами аналізу повідомлення суб'єкта господарювання про виконання рішення про вжиття обмежувальних (корегувальних) заходів або перевірки стану виконання цього рішення встановлено факт невиконання чи часткового виконання суб'єктом господарювання відповідного рішення або виконання рішення не може бути визнано результативним, Держлікслужби України невідкладно приймає рішення про внесення змін до зазначеного рішення. Такі зміни можуть передбачати вжиття нових обмежувальних (корегувальних) заходів.

Діяльність Держлікслужби спрямована на всебічне забезпечення захисту прав споживачів, здійснення контролю за якістю і безпечністю товарів, та відіграє значну роль в здійсненні державного ринкового нагляду. У свою чергу, діяльність Держлікслужби України потребує постійного удосконалення, системного і цілеспрямованого підходу з урахуванням питань правового та технічного регулювання як інструменту для захисту прав споживачів. Зазначене передбачає низку цілісних заходів економічного, правового та організаційного характеру.

1. Звіт Держлікслужби України про підсумки діяльності у 2021 році. Київ, 2022. 36 с. URL : <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-civik-2018/zvit2021/zvit-derjliki-2021.pdf>.

2. Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції : Закон України від 02.12.2010 № 2735-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/2735-17>.

3. Про затвердження Порядку розроблення та перегляду секторальних планів ринкового нагляду, моніторингу та звітування про їх виконання : постанова Кабінет Міністрів України від 26.12.2011 № 1410. . URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1410-2011-%D0%BF#Text>.

УДК 614.8

DOI: 10.31733/17-03-2023-273-276

Роман ТКАЧУК

аспірант Інституту державного управління
та наукових досліджень з цивільного захисту

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕАГУВАННЯМ НА НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Децентралізація, що була успішно проведена протягом 2020-2021 рр., була «запущена» центральною владою України та відповідала потребам місцевого самоуправління щодо вирішення локальних проблем і реалізації ініціативи на місцях щодо покращення управління громадами і більш раціонального використання бюджетних коштів. У той самий час, на жаль, незначну увагу було приділено розвитку муніципального управління і місцевого самоврядування як засобу вирішення проблем саме на місцевому рівні, рівні об'єднаної